

ТАЙНАТА НА ИМПЕРАТОРСКИЯ ДВОЙНИК

Борислав Гаврилов

В историята много важни неща обикновено стават „на тъмно“, далеч от светлините на авансцената и всевиждащото око на общественото мнение. Понякога дори и за най-популярните личности, за които има изписани хиляди страници, съществуват „тъмни“ и неясни моменти, които допълнително подхранват митовете, които ги заобикалят. Историята, която ще ви разкажем, не претендира за стопроцентова автентичност, но със сигурност ще ви накара да се замислите.

Всичко това започнало през март 1808 г., когато император Наполеон I поставил задача на своя министър на полицията Фуше да открие негов двойник. Някой, който би могъл да го замества при рутинните обществени задължения, когато адска машина или

присъствието на убийци би могло да застраши живота на императора. Фуше делегирал тази важна задача на един свой доверен помощник, някой си Льо Дрю. В своите мемоари, публикувани в Лиож през 1840 г., той си спомня как след дълго търсене най-накрая намерили такова лице с помощта на един офицер от Трети доброволчески полк, полковник дьо Рошалв, който отдавна бил забелязал силната прилика между един свой подчинен и императора. Името на този пехотинец било Йожен Франсоа Робо. Малко по-късно той бил представен на Фуше и на императора, като на всеки етап бил внимателно и задълбочено проучван. Според сведенията императорът бил много доволен и от външния вид, и от интелектуалните способности на Робо.

В спомените на Льо Дрю пише, че след поражението при Ватерло двойникът Робо се върнал в своето родно място, малкото селце Балейкур на Мьоза, където живеел с овдовялата си сестра и нейния син, помагайки в малката им ферма. През ранната пролет на 1818 г. градският магистрат на Балейкур (върл роялист) рапортувал в полицията, че и тримата членове на това семейство изведнъж изчезнали от селото, като тяхната малка собственост била напусната и очевидно изоставена. Било предприето широко полицейско разследване и след няколко месеца сестрата била открита в Тур, а според друга версия в Нант, където водела доста сносно съществуване. Тя не могла да даде никакви по-сериозни причини за заминаването от Балейкур. Брат ѝ във всеки случай не бил с нея и се водел заминал.

Наполеон Бонапарт в кабинета си. - картина на Жак Луи Давид 1912 г.

Къде? Неизвестно, тъй като според нея той бил станал моряк и в момента се намирал на дълго пътешествие. За нивото на собствената си издръжка, която очевидно

била доста по-голяма от предишните ѝ възможности, тя се позовала на някаква пенсия, която ѝ била завещана. Съществуват сведения за по-късната съдебна кариера на нейния син, но за съдбата на заминалия брат липсват каквито и да било данни. Той никога повече не бил видян във Франция. Накрая и полицията изоставила неговото дирене. Години по-късно някой, който си направил труда да погледне в регистрите на Балейкур, посочва, че там стояла следната записка: „Робо, Йожен Франсоа: роден през юли 1781, в това село, умрял на Св. Елена...” Точната дата била умишлено заличена!

В регистрационните документи от остров Света Елена липсват сведения за пребиваване или смърт на каквото и да било лице с името Робо по време на обитаването му от заточените французи, пък и за който и да било друг период. Това е всичко, що се отнася до Робо, двойника на императора. Но всъщност е само половината от историята. Съществува и още една част, която представлява значителен интерес: какво тогава се е случило с Наполеон?

По-късно през споменатата вече 1818 г. един френски пътешественик, наричащ се Ревар, пристигнал във Верона, където се срещнал с лице на име Петручи, по занятие оптик, но занимаващ се и с търговия с диаманти и други скъпоценни камъни. Ревар купил дял в предприятието на Петручи макар и да било очевидно, че не разбира нищо от този занаят, а и не се грижел особено за участието си, тъй като бил доста добре снабден с пари. Поради фрапиращото му сходство с френския

Наполеон Бонапарт на императорския трон

император хората на шега го наричали Наполеон. Според преценките на съседите той бил около петдесетгодишен и всички, които имали работа с него, говорили, че е интелигентен и добре информиран.

На 3 август 1823 г. някакво съобщение пристигнало в дома на Ревар, който веднага заповядал да пригответ карета и се подготвил за пътуване. Както се видяло на Петручи, той бил доста притеснен и разтревожен от новините, които получил. Преди тръгване оставил на своя съдружник запечатан плик с молба, ако до три месеца не се завърне, писмото да бъде изпратено до френския крал. Единственото обяснение, което дал, било, че се отправя на дълго пътуване, а времената били лоши и опасни.

По същото време херцогът на Райхщад (синът на Наполеон, титулуван така от своя дядо, австрийския император, който искал по този начин да изтрие всякакъв спомен за бащата) лежал в Шьонбрун в много сериозно състояние, дължащо се на скарлатина. Това, разбира се, бил синът на Наполеон и Мария-Луиза, който по рождение трябвало да носи титлата Крал на Рим. През нощта на 5 септември, т.е. няколко дни след като Ревар напуснал Верона, един от постовете около замъка Шьонбрун забелязал една фигура да пълзи по бръшляна, обграждащ стените. Той стрелял, точно както било според инструкцията и мъжът се строполил смъртно ранен. Преди да издъхне, според рапорта на часовия, той промълвил няколко думи, които били: „Херцог Райхщад... краля... сина.“ В човека не се намерили никакви

Любимият син на император Наполеон - Франсоа Жозеф Шарл Бонапарт.

книжа, но неговият външен вид толкова изненадал наблюдателите, че те веднага извикали френския посланик за оглед на тялото. Неговото объркване било толкова голямо, че той дори се опитал да изиска тялото да му бъде предадено, но в крайна сметка се намесила самата Мария-Луиза и по нейно указание тялото било погребано в един необозначен гроб в двора на Шьонбрун, с което и на цялата афера, която силна намирисвала на международен скандал, бил сложен край.

Според уговорката, Петручи изпратил оставеното му

писмо и не след дълго бил посетен от френските власти. Неговото мълчание било купено за сериозната сума от 100 000 крони. Някъде към 1853 г., когато според него вече било изминало достатъчно дълго време, той разкрил историята си на местната полиция, подчертавайки, че неговият изчезнал партньор бил наистина не някой друг, а именно Наполеон Бонапарт.

Ако човекът, умрял на Света Елена в 1821 г., е бил наистина Робо, то каква е по-нататъшната съдба на Наполеон след неговото бягство през 1818 г. Едно е сигурно – за три години, до 1821 г., той е останал пасивен, докато смъртта на „двойника“ през 1821 г. не го освободила да действа. Легендата за Ревар, Петручи, Верона и Шьонбрун оставя впечатлението за нещо доста нагласено и изкуствено. Защо от всички възможни градове е била избрана точно Верона? И тази необичайна дегизировка като търговец на диаманти. Верона, с всичките си други удобства, не е била твърде далече от мястото, където синът на Наполеон е бил държан като затворник от австрийския император. Нищо по-естествено от това при новините за заболяването на детето той да се устреми към рандевуто си със смъртта. Така отчуждената и винаги склонна към прелюбодеяние Мария-Луиза веднага проявила склонност и желание да погребее тялото на неизвестното лице в своето частно място в Шьонбрун.

Историята от Шьонбрун би могла да бъде истинска – тя би трябвало да е станала около две години след смъртта на „двойника“. Но нека отново се върнем към по-

ранната част на легендата, онази за Робо от Балекур. Най-главната трудност тук е да се открие самото място. То е толкова забутано, че трябва наистина да се впрегне цялата енергия на съставителите на пътеводителя Мишлен, за да бъде открито. Тяхната карта №57 го локализира на 247 километра от Париж и на 6 километра западно от Вердюн. В сградата на муниципалната библиотека се пазят анализите на града и околностите, включително и тези на Балекур. Неколцина са си направили труда да запишат историята на това място, но и днес не откриваме следи от Робо нито в 1781 г., нито за която и да била друга. Но тогава какво става с онова твърдение, че имало запис, сочещ „Умрял на Света Елена...“?

Съществува един памфлет, наречен „Наполеон от Балекур“. В него се посочва, че авторът е „преглеждал старите регистри в градския дом на Вердюн и Балекур е бил включен в неговата градска юрисдикция“. Но авторът е преглеждал и записите на енорията Свети Аман, към която около 1780 г. е принадлежал синьоритетът Балекур за регистриране на раждания и смърт. Въпреки всички търсения лице с името Робо, родено на дата 19 юли 1781 г., не е открито. Това име не е открито в графите раждане, смърт или сватба, включително и до 1832 г. Към тази декларация е прибавен подписът на извършилия изследването в 1932 г. В. Шлейтер. Шлейтер не е бил професионален историк, а кмет и депутат от департамента Мьоза.

Следва да се добави, че липсата на каквито и да

било записи във Верона и Вердюн е напълно естествена, като се отчете възможността за ликвидирането им в атмосферата на наложена секретност. Очевидно е, че изследователят трябва да притежава наистина сериозни заложи и време, а по възможност да бъде и местен човек, за да попадне на сведение като онова, съдържащо се в частния дневник на Карл Арнстейн за трагичната нощ на 5 септември 1823 г. Но, както сочи Шлейтер, никога не е съществувал Робо, роден, женен или погребан около Вердюн.

И все пак Робо е съществувал! Запазени са важни сведения за неговия живот, полк, полкови командир и офицера, който го открил. Очевидно тук имаме работа със съзнателно подготвено объркване. Особено важен е фактът, че никога не е било възможно да се направи сравнение на характеристиките на човека, аутопсиран на 6 май 1821 г., с тези на Наполеон. И все пак – Робо. Защо за негово рождено място е избран Балекур, ако не поради факта, че е измежду най-затъntenите по онова време селца. Остава да се примирим с това и да приемем, че по някое време през 1818 г. човек на име Робо е бил доведен на Св. Елена, а императорът изведен от там. Останалото се обяснява от романтичната легенда за среднощния посетител на Шьонбрун, намерил смъртта си, опитвайки се да достигне до своя единствен, безумно обичан син.

THE SECRET OF THE IMPERIAL COUNTERPART

Borislav Gavrilov

The article presents in a popular form but also in a scientific way the mysterious story of a man who supposedly was Napoleon's counterpart and even had died instead of the legendary Corsican – a certain Rabo. Such a person existed in reality. He came from a godforsaken French village. There are documents which showed the regiment he served in and the officer who had found him. The existing data proves that he was part of a conscious operation aimed at creating an emperor's double. Regarding the rumors and legends according to which he had died on St. Helen Island instead of Napoleon, these would be hard to prove.